BACCALAURÉAT GÉNÉRAL

ÉPREUVE D'ENSEIGNEMENT DE SPÉCIALITÉ

SESSION 2022

LANGUES, LITTÉRATURES ET CULTURES ÉTRANGÈRES ET RÉGIONALES

OCCITAN - LANGUE D'OC

Jeudi 12 mai 2022

Durée de l'épreuve : **3 heures 30**

L'usage du dictionnaire unilingue non encyclopédique est autorisé.
La calculatrice n'est pas autorisée.

Dès que ce sujet vous est remis, assurez-vous qu'il est complet.
Ce sujet comporte 9 pages numérotées de 1/9 à 9/9.

Le candidat traite au choix le sujet 1 ou le sujet 2.
Il précisera sur la copie le numéro du sujet choisi.

Répartition des points

Synthèse	16 points
Traduction	4 points

SUJET 1

L'ensemble de ce sujet porte sur la thématique du programme **« S'adapter au monde »**.

Prenez connaissance du dossier documentaire composé des documents A, B et C, **puis traitez EN OCCITAN le sujet suivant** :

1- SINTÈSI (16 punts)

Escrivètz, en 500 mots minimum, una sintèsi del dossièr documentari prepausat.

A la lutz dels documents e de las vòstras coneissenças, podètz organizar liurament la vòstra sintèsi o vos apiejar sus aquesta proposicion de questionament :

- **Qué nos ensenhan los documents sus l'adaptacion dels Occitans al monde de uèi ?**
- **De quin biais los autors dels documents fan s'interrogar los lectors sus la nòstra societat ?**

2- TRADUCCION (4 punts)

Tradusètz en francés lo passatge del document B que va de la linha 22 (« Se seriá poscut pensar … ») **a la linha 29** (« … 77 ans e mai. »).

Document A :

Ua mair perfèita

- Adishatz Maddy ! Que son sèt òras manca un quart, que's cau desvelhar entà[1] començar un dia meravilhós ! ce digó[2] la votz escarrabelhada de l'assistent numeric personau. Qu'èm lo dimars dètz de junh, la meteo qu'anóncia un dia assolelhat, dab temperaturas compresas enter 18 e 27 grads. Que vos conselhi de portar uei la raubeta blua e la camiseta blanca dab manjas cortas qui crompètz lo cinc de mai. Que trobaratz las duas pèças a la tireta deu miei deu cabinet de la cramba. Mès ara, qu'ei l'òra de la sesilha de gimnastica e d'assopliments. En posicion !

Maddy, trenta nau ans, ua mair divorciada, dab un dròlle de onze ans e ua mainada de ueit ans, que s'estirè, que badalhè e, lo cap enqüèra drin embrumat, que's tirè a degrèu deu son gran lheit. Au medish moment, los tampats que s'acabavan d'aubrir e los arrais deu solelh lhevant qu'inondèn la cramba. Maddy que gahè un tapís de sòu au cabinet e que l'estenó[2] per tèrra. Que's tirè la camiseta de nueit, que passè lèu un *legging* e un camiset d'espòrt e que s'alonguè suu tapís.

- Maddy, que sabetz qu'ei bon entà la santat de har exercici tot dia. Que guarda de las malaudias deu còr, de cancèrs, de l'osteoporòsi e qu'ajuda a demorar tonic ! Qu'ac sabetz per'mor qu'escotatz los conselhs deu ministèri de la Santat Publica e deu son partenari *Eptatlon, « lo megamercat de l'espòrt entà tots los qui lhèvan lo talon »*. Qu'ei excellent entà tot lo còs. Qu'ei partit per un quart d'òra, Maddy !

Encoratjada per l'assistent personau e en tot seguir las soas consignas, Maddy que començè la seguida d'exercicis. Los imatges pres per la camera de la cramba qu'èran analisats e que permetèvan a l'assistent de verificar se los movements èran hèits com cau. Per tant qu'aquera sesilha sollicitèsse pas guaire lo còr, un captor que susvelhava tanben lo batilh.

- Qu'ei hèra[3] plan, Maddy ! Qu'avetz tiengut la darrèra posicion tres segondas de mei que l'aute còp ! Que vos crediti de dus punts de mei entau desfís *Espòrt e santat* !

E autanlèu, la progression de Maddy qu'estó[2] fièrament notificada a tots los sons contactes peus hialats sociaus. La soa gran amiga, Wendy, que'n seré[4] gelosa, shens cap de dobte. Au medish moment, lo compte rendut de la sesilha qu'arribava aus servidors de la societat d'assegurança qui garantiva l'empront contractat per Maddy entà crompar l'ostau. La gimnastica tot dia qu'èra, entà Maddy, un mejan entà demorar en bona santat dilhèu, d'aver vigor tà'u perméter de contunhar de har bona figura peu mercat hèra encombrat de la mair celibatària tanplan, mès sustot qu'èra exprèssament prescrivut per ua clausa deu son contracte. De mancar aquera obligacion qu'èra un motiu d'anullacion. […]

d'après Felip Biu, « Ua mair perfèita »,
in *Quaranta tres*, edicions Per noste, 2019

(1) **entà** : per
(2) **ce digó ; qu'estenó ; qu'estó** : diguèt ; estendèt ; foguèt
(3) **hèra** : hòrt, fòrça
(4) **seré** : seriá

<u>Document B</u> :

Alba : una aventura salvatja

Alba passa sos estius en vacanças en çò de sos grands, sus l'isla de Pinar del Mar, isla fictiva de la Mediterranèa. Amb son amiga Inès, van fondar un club de proteccion e de salvagarda de la fauna de l'isla, amb una importància capitala : coma los toristas venon pas pus, lo cònsol, jos la pression d'un betumaire desonèste, vòl far bastir una ostalariá giganta… just a la plaça de la resèrva naturala, abandonada dempuèi d'annadas ! Aquí las drolletas que se lançan dins la batèsta a còps de peticion, de reabilitacion de la resèrva, de menudas òbras e de recensament de las bèstias endemicas de Pinar del Mar.

« Alba : una aventura salvatja » es doncas un videojòc a vocacion ecologica, amb un messatge clar e adaptat mai especificament als dròlles. Mas es plan mai fin qu'un simple « jòc amb messatge » : es un jòc amb un ambient de « remembre d'enfança » plan rendut e qu'agradarà als pus vièlhs, amb una progression interessanta e d'activitats puslèu originalas. Se *Alba* se debana plan coma una aventura, de complir en un temps limitat, amb de fasas d'exploracion e « d'accion », son sostítol es çaquelà un pauc messorguièr. Tot es gent, tot es brave, tot es polit (manca los politics e los betumaires) ; lo jòc en tant que tal consistís doncas a recaptar las escobilhas(1), a ajudar los animals victimas de l'activitat umana (pesticidas o marèa negra), a radobar los nisadors e los pòstes d'observacion de la vièlha resèrva… e a capitar de préner en fòto TOTAS las bèstias que pòblan l'isla, per tal de las identificar. Mesengas, gavians, esquiròls, conilhs, ritons(2), becaruts, puputs… es tot lo bestiari mediterranèu que vos passa davant l'objectiu , doncas d'en cò nòstre fin finala. […]

Se seriá poscut pensar qu'amb sas mecanicas simplissimas, sa durada de vida corteta, son aparéncia ninòia, *Alba* foguèsse un jòc passadís e lèu oblidat. Mas n'es pas res tant es mestrejat del començament a la fin, tendre, a l'escota, original, subrepolit, colorat, animat, amb çò que cal de reflexions societalas e d'enjòcs scenaristics que mantenon l'interès.

Es segurament per aiçò que capita d'èsser en bona plaça a l'encòp dins la tièra dels « jòcs pel monde que jògan pas als videojòcs » e aquela dels « jòcs per tota la familha, de 7 a 77 ans e mai ».

D'après Tristan Gahús, blòg « Lo País Polit daus Potonors », 8 de novembre de 2021

(1) lordèras, bordilhas
(2) guits

Document C :

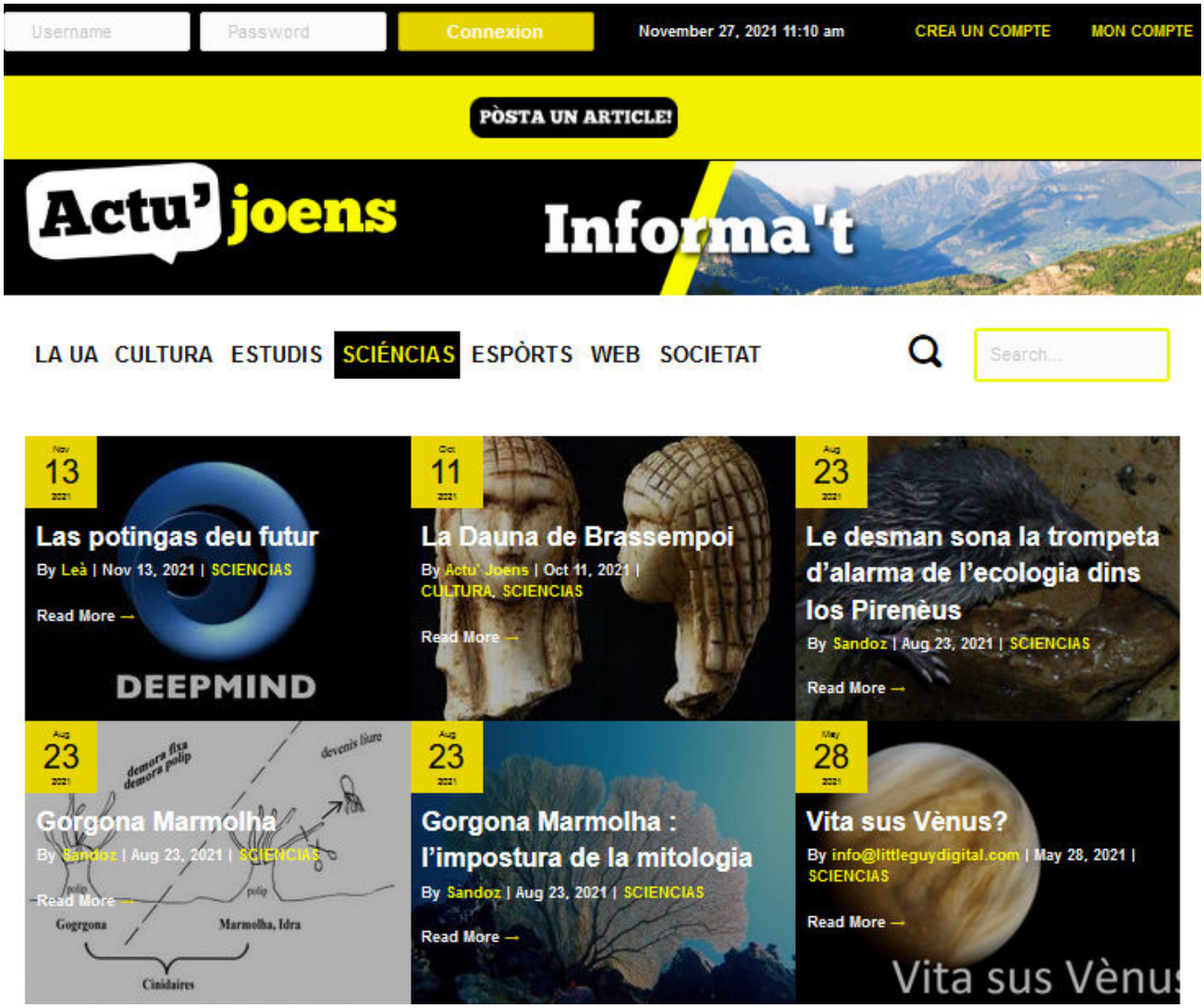

Captura d'ecran del site d'actualitats en occitan Actu'Joens, realizat per de joves, destinat als joves (14 - 25 ans), 2021

SUJET 2

L'ensemble de ce sujet porte sur la thématique du programme **« L'amour en ses états »**.

Prenez connaissance du dossier documentaire composé des documents A, B et C, **puis traitez EN OCCITAN le sujet suivant** :

1- SINTÈSI (16 punts)

Escrivètz, en 500 mots minimum, una sintèsi del dossièr documentari prepausat.

A la lutz dels documents e de las vòstras coneissenças, podètz organizar liurament la vòstra sintèsi o vos apiejar sus aquesta proposicion de questionament :

- **Metètz al lum las visions de l'amor presentadas dins lo dossièr.**
- **Digatz quinas son las causas d'aquelas situacions amorosas e quinas consequéncias an sus la vida dels amoroses.**

2- TRADUCCION (4 punts)

Tradusètz en francés lo passatge del document A que va de la linha 27 (« M'agradi mai aquí … **») a la linha 33** (« … amb Melia ? »).

Document A :

La vòta del Baldrac

Nos tenèm dreches sul camion. Cantam. Serem lèu al Baldrac. I seriam se los camins èran pus polits. Mas aqueles traucs, aquelas pèiras que rebalan cossí nos fan sautar, cossí fan renegar lo calfaire ! Las gèmas dels castanhièrs canins, las bròcas rebeludas dels pomièrs nos sacan d'emplastres, nos escrifan, perque lo camion es pas barrat. Las dròllas gisclan, se butan contra nosautres, nos tenon pels braces, per las cambas. Arrestam pas de cantar. Suson es totjorn amb lo Pèire, e la cropudòta(1) miá totjorn es contra ieu. S'apèla Melia.

Entendèm la musica de la vòta(2). Traversam lo Baldrac. Lo camion recuola, se buta contra la glèisa.

Davalam. Melia, per me pèrdre pas, me ten per la cencha. De joves del comitat nos espintan de cocardas. Pagam.

Cransac lo vièlh amb la siá Cransaga gròssa ne dançan una sul pic. Embarrassan totes los dançaires. Sabi pas cossí se còpan pas lo morre.

La musica giscla, giscla, la tambora retronís. Tot lo mond dança, ara. Melia me ditz en me tirant :

- E nosautres i anam pas ?

La preni coma pòdi. Soi pas un crane dançaire. Tan pièg ! Ela tanpauc sap pas gaire dançar. I fa pas res aquò. Que de mond ! Que de mond ! Es a pro pena se nos mudam de plaça. Prautissèm tot lo temps al meteis airal, dins la posca, suls ròcs escampilhats. Melia me sarra, me sarra tant que pòt. Es aital que se dança ara. Òm sap pas solament quora s'arrestar. La musica totjorn brama.

Soi arrendut, pantugui(3). Me sortissi d'aquel revolum. Monti suls pès de Melia que crida. Ara me ten solid per una marga.

Anam beure de bièrra. Nos siesèm davant l'aubèrga. De pòstes pausadas sus de bancairons nos servisson de taula. La bièrra es cauda, los veires passits. Maites de dançaires venon beure coma nosautres. Nos butam dins un canton.

M'agradi mai aquí qu'al bal. Los coides sus la taula, sosqui bèstiament. Melia m'espeçuga, me saca de còps de pès. La paura ! Cap de jove la vòl pas, es plan contenta d'èsser amb ieu. Cèrca a me prene luènh de la vòta, benlèu darrièr qualque bartàs(4). Qual sap ?

Passat pertot, ieu tanpauc, cap de filha m'a pas volgut. La Suson amb son Pèire son lasses de tornejar. Venon de partir ensemble pel camin vièlh del cementèri. Perqué ieu anariái pas amb Melia ?

Nos levam. Non, la vòli pas, la vòli pas. La torni menar al bal amb los autres. Puèi fau mina de me revirar cap a l'aubèrga quèrre lo cotèl qu'aviái oblidat.

L'aviái pas oblidat brica. Soi sol ara. Melia m'espèra contra lo teatre(5). Espèra tant que voldràs ! Ieu me'n vau a l'ostal. Que i demòren a la vòta los autres e lor camion ! Dins una ora serai a Malarega en davalant pel travèrs.

Joan Bodon, *La grava sul camin* , 1956

(1) **croput** : corbut, arrendondit, torçut ; (2) **la vòta** : la fèsta votiva ; (3) **pantugar** : respirar penosament ; (4) **un bartàs** : un boisson, ua pleishaga ; (5) **lo teatre**: l'empont de la fèsta

Document B :

La Margalida gascoa

Bertran Larada que neish en 1581 a Montrejau dens ua familha de notables locaus, sindics e cònsols de la vila. Lo joen Comengés que segueish estudis de dret a Tolosa. A 22 ans, que publica los 96 sonets de la soa *Margalida gascoa* compausada suu modèl de las *Amours* de Ronsard, òbra inspirada era medisha deu *Canzoniere* de Petrarca.

Lo recuelh que canta l'amor malurós deu poèta per ua gojata, Margalida, qui prefereish au joen sospirant apassionat un pretendent vielh e ric. La realitat biografica d'aqueste amor non se pòt pas díser, mès Larada qu'arriba a nos convéncer de la soa sinceritat. Los sons poèmas que son d'ua perfeccion de las raras com d'ua grana puretat musicala. Lo gascon que canta damb la soa pluma :

« E puish après ua gran tropilhada(1)
de cauds sospirs mes(2) que lo huec ardents,
sòrten dehòra e dab lors grevas dents,
dan a mon còr ua dura dentilhada.

Ò, que jo soi divèrsament malaut !
Tot plen de hred, puish moreishi de caud […] »

Lo cant d'ua passion idealizada entà Margalida que's converteish chic a chic en un violent despieit amorós. Confrontat a un rivau plan mei argentat qu'eth, lo poèta qu'acaba quitament un sonet damb aqueste constat desencantat :

« Mès quan jo soi praubet, jo 'stau tot empensat(3)
Coma va aquò, en aqueste baish monde,
Que si òm n'a d'argent òm n'ei pas careçat »

Bertran Larada que publica tres autes recuelhs encara, mès dèisha d'escríver a 26 ans. Que torna definitavament a Montrejau, qu'avèva quitat per Tolosa, e i moreish en celibatari de cap a 1635.

D'après lo site *Mila ans de literatura d'oc*, Universitat Obèrta de las Umanitats, 2016

(1) **tropilhada** : tropa nombrosa ; (2) **mes** : mei, mai ; (3) **estar empensat** : èsser pensatiu, preocupat

Document C :

Vincent et Mireille, per Victor Leydet (1861-1904), pintre provençal, d'après l'òbra *Mirèio* de Frederic Mistral.